

ÁLLATVÉDELEM

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○
○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11–13. sz. Telefon 85–12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

II. ÉVFOLYAM	1905. OKTÓBER	∴ 10. SZÁM ∴
--------------	---------------	--------------

Lóhóhérolások a fővárosban.

Amióta az országos állatvédő egyesület anyagiilag is jelentékenyen megerősödött s képes erősebb ellenőrzést kifejtteni az állatkinzásokkal szemben, melyek kivált a székesfővárosi lóhasználásban a szó szoros értelmében napirenden vannak, azóta az ilyen botrányt okozó embertelenségek megritkultak. Igenis, megritkultak, de meg nem szüntek.

Az ideális állapot azonban az volna, hogy fehérholló ritkaságba menjenek a lóhóhérolások a fővárosban, ahol végre is intelligens lótulajdonosok teszik ki a lófogat tartók zömét.

Ugyszólván semmi kifogás alá sem esnek a luxus fogatok tartói és azok kocsisai. Már számos kifogás alá esnek a bérkocsitulajdonosok és kocsisaik, de még mindig kritikán alul állanak — tisztelet a kivételeknek — a terü vontató fuvarok tulajdonosai és kocsisai,

mert ezek az emberséges lóhasználás abc-jével se kötöttek mind e mai napig ismeretséget.

Amikor az állatvédő egyesület untalanul hangoztatja, hogy e lótulajdonosok és kocsisok már a saját jól felfogott érdekükben célszerűbben és okszerűbben kellene hogy a lóban rejlő értékes élő motort kihasználják, sajnos, ritka kivétellel süket fülekre talál. Mintha bizony az állatvédő egyesületet sujtaná s nem a fogat-tulajdonost és kocsist, hogy a százszorosan megsanyargatott nyomorult lovak uton-utfélen elakadnak a tulságos terü előtt, s rövid időn végképen kimerülve a legyőzhetetlen munkában, bőrükkel fizetnek.

Itt egy eléggé el nem ítélhető tudatlansággal és semmibevevéssel van dolgunk, amely ellen nem lehet elég gyakran és elég szigorral fellépünk. Sok mindenféle oka van ennek az abuzusnak, de leglényegesebb, leggyakoribb oka mégis egyfelől a haszonlesés, másfelől a buta embertelenség.

Százával vannak a fővárosban alkalmi fuvarosok, akik olcsó áron megvesznek pl. költözködés idején, vagy földemelési, építkezési munkálatok kinálkozásakor nyomorult gebéket, hogy azokkal török-szakad, él-e vagy hal, dolgozik-e vagy csak kinlódik, kistrófoljanak valamelyes hasznot. Ez elég gyakran, lókinzással, sikerül is, de nem ritkán csütörtököt mond a számitás, mert a lelketlenül tuleröltetett akár 10 forintos, akár 100 forintos ló, a netovábbi kizsarolás folytán beadja a kulcsot azelőtt, mielőtt hitvány szecskás-zabját megkereshette volna. Feltört szügygyel és marra, inaszakadtan látjuk hajszolva e szánalmas állatokat, gyalázataira minden humanizmusnak s kárára a tulajdonosnak. Mi ez, ha nem embertelenség és otromba butaság, első sorban a lótulajdonos részéről s csak másodsorban a kocsis oldaláról, aki rabszolgája urának.

Hát micsoda nagy dolog volna először is a célbavett munkára megfelelő erejü és képességü élőmotorokat igénybe venni s azokat szakértelmesen, célszerűen s ami evvel egyértelmü: emberségesen használni. Hát kinek az előnye, ha az a ló nem két hét multán, hanem talán 12 év multán adja be a kulcsot; az enyém-e, ki e sorokat írom, az állatvédő egyesületé-e, ki az állatkinzás ellen küzd, vagy a tulajdonosé, kinek pénze fekszik abban az élő motorban s kinek érdeke abból minél hosszasabban, minél nagyobb kamatot bezsebelni. Otromba tévedés azt hinni, hogy tuleröltetve jobb egy hét alatt mondjuk 20 forint, mint tul nem erőltetve 52 hét alatt 52-szer 20 forint, tekintettel arra, hogy az 52 hétig szolgálatra alkalmas s ugyanoly hasznot hajtó ló, mégis csak kamatozó, mint az, amely tulterhelés, lezsarolás folytán, ugyszólván hetenkint teszi problematikussá a kamathajtást, el is tekintve attól, hogy mennyi minden kellemetlenségnek van kitéve munkavégzésben, állatvédelmi szabályok betartásában a lovait tulzsaroló tulajdonos.

Kétségtelen, hogy e visszás, e sajnálatos, e káros állapotoknak a buta, a tudatlan, a nyers kocsis is tényezője, de első tényezője mégis a fogattulajdonos, aki alkalmazottját s annak munkáját tényleg irányítja. Ő tőle függ, hogy nyomorult két lóva ne 1000 téglát 4000 kg. sulyban vontasson, vagy hasonló terüt ne továbbitson akkor is, mikor rövid és jó az út, s akkor is, mikor hosszú és rossz. Ő tőle függ, hogy két, négy, vagy több fuvar csinál fogatja reggeltől estig, vagy nem. Rajta áll, hogy jármüve jó-e, vagy rossz, szerszáma alkalmas vagy lovatgyötrő. Ő dönt s nem a kocsis abban, hogy a lovaknak meglegyen a munkához mért takarmánya, pihenése s neki elodázhatlan kötelessége ellenőrizni

mindenekben kocsisa eljárását, bánásmódját, emberséges, célszerű, okadatolt lókezelését, vagy ennek az ellenkezőjét. Hiszen az ő érdeke forog itt kérdésben és nem a szomszédé!

Mindezek miatt kell kárhoztatnunk a fővárosi fogattulajdonosok ilyen jellegü és jellemü képviselőit, mert kivált ezek azok, a kik miatt a szégyenletes lóhóhérolások véget nem érhetnek hazánk emporiumában, ahol pedig példával kellene hogy előljárjunk nemcsak azért, mert országszerte követésre kellene hogy leljen ebbeli cselekedetünk, hanem azért is, mert a külföld e nemü kulturális állapotainkat itt, és nem Szilas-Balháson ítéli meg s hirdeti világszerte.

Szálljanak magukba a kiket e «megrovási kaland» illet, evvel nemcsak a köznek, hanem jó maguknak tesznek első sorban kiváló, hasznos szolgálatot.

Monostori Károly

Veszetség meggátlásáról.

Az állati betegségek közül kétségtelenül legközelebről a veszetség érdeklí az állatvédőket és állatbarátokat, bár elvitázhatlan, hogy ezen betegség az egész földkerekségén állandóan veszélyezteti az emberiséget és így szoros határt vonni nem is lehet az érdekeltséget illetőleg.

Mindazonáltal a veszetség kérdése az állatvédő egyesületek életében mindég különlegesebb módon szerepel, mint a nagy emberi társadalomban.

Az állatvédő egyesületek egyik főtörekvése mindég e kérdés körül forgott és forog jelenleg is, mert éppen az állatvédő egyesületek tüzték ki célul a veszetség terjedésének meggátlását. Éppen ezen cél folyamánya ma már — különösen a müvelt nyugat országában — az állatvédő házak felvirágzása, már a velünk határos Németországban ugyszólván minden kis városka rendelkezik ezen közhasznu és nemes intézménnyel, sőt országunk fővárosa sem maradt el e téren és követte a külföld üdvös és nemes példáját.

Hogy a veszetség mennyire elterjedt, mily régi betegség, mily pusztitást vitt végbe a földtekén, arról egy alkalommal egy hosszabb előadást tartottam, mely nyomtatásban is megjelent.* Ott az említettem adatok részletesen fel vannak sorolva és így csak tájékoztatóul fel akarom tüntetni hazánkban az 1903. évről összeállított veszetségi statisztikát, mely szerint nevezett évben országunk 61 megyéjében 1247 községben 2040 veszett állat volt. Ezen veszett állatok közül 6767 más állatot martak meg, veszett kutyák és 2558 embert fertőztek.

Azt hiszem ezen számok elég világosan beszélnek és a legjobb alapot szolgáltatják arra, hogy e téren mindenkinek vállvetett erővel tenni kell, támogatni

* Természet 1904. évi VII. évf.

kell mindazt, a mi e veszélyes betegség meggátlását célozza. Elvitázhatlan tény, hogy midőn az állatvédő egyesületek többek között azt is célul tűzték ki, hogy a veszettség meggátlására, minden lehetőt elkövetnek, nagy, de egyszersmind felelősségteljes feladatot vállaltak magukra. Örömmel tapasztaltuk, hogy épp a legutóbbi időben a két legkiválóbb faktor, ugymint a napi sajtó** és legutóbb az ugyszólván egyedül hivatottak, az állatorvosok*** is sorompóba léptek és külön feladatukká tették a maguk részéről is ezen törekvésben hathatós segédkezet nyújtani.

Különösen az állatorvosok állásfoglalását kell nagy örömmel üdvözlönnünk, mert ezen kérdést egy nemzetközi kongresszuson tették szóvá.*** és akkor, midőn ugyszólván az egész világ hirneves tudósai, tanárai és szakemberei voltak együtt és képviselték a világ minden államát.

A veszettség terjedését tehát nemzetközi határmánvok alapján törekszenek meggátolni és az emberiséget e nagy veszélytől megmenteni.

Dr. Casper egyetemi tanár Boroszló és dr. Szpilmann állatorvosi főiskolai rektor Lemberg, tették szóvá az említett kongresszuson e kérdést**** «A veszettség irtása» címén. Mindkét előadó behatóan ismertette a veszettség terjedésének nagy mérvét, a fellépés és terjedés okát és ebből folyólag a következő nagyhorderejű határozati javaslatot terjesztették be, mely a nemzetközi kongresszus által nagy helyeslés közepette elfogadtatott.

1. A veszettség elleni védekezés és a veszettség irtása valamely államban csak akkor lesz sikeres, ha az állategészségrendészeti intézkedések egyuttal a szomszédos országokban is szakszerűen és szigorúsággal végrehajthatnak. Ezért sürgősen szükséges, hogy a veszettség ellen minden országban ugyanabban az időben, ugyanazon alapelvek szerint járjanak el.

2. A bejelentési kötelezettség, mely eddig csak veszett vagy veszettség gyanújában álló állatokra áll fenn, mindazokra az állatokra kiterjesztendő, melyeket veszett vagy veszettség gyanújában álló kutya megmárt. A bejelentésre nemcsak az állattulajdonos és a német állategészségügyi törvény 9. §-ában megjelölt személyek, hanem mindazok kötelezendők, a kik tudomással bírnak arról, hogy állatok ilyen kutyák által megmarattak.

3. Tanulmányozandó volna, hogy az ebzárlat nem volna-e az eddig megállapítottnál nagyobb területre nézve és három hónapnál hosszabb időre kiterjesztendő.

4. Kívánatos volna, hogy minden országban egyforma és szigoruan végrehajtható ebtartási törvény állapíttassék meg, mely a következő intézkedéseket foglalná magában:

** Veszettségről: Viharos (Pesti Napló 1905 szept.)

*** VIII. Nemzetközi állatorvosi kongresszus 1905. szeptember 3—9. Budapest.

**** VIII. Nemzetközi állatorvosi kongresszus. Állategészségügyi szakoszt. szept. 8-iki ülésén.

a) Minden kutya kivétel nélkül, városban és falun egyaránt bejelentendő, nyilvántartandó és adó alá esik.

b) Az összes nyilvántartott kutyák bélyeges nyakravalóval látandók el, mely a tulajdonos nevét és a kutyának adóivbeli számát feltünteti.

c) Bélyeg nélküli kutyák elfogandók és ha egy bizonyos meghatározott ideig nem keresik, kiirtandók.

Ezek volnának a javaslat pontjai és amint kitünik, célja az, hogy minden országban egyöntetuen járjanak el a veszettség meggátlásában.

Országunkban ezideig is fennállottak ily szigorú intézkedések és hogy azok mellett még is oly nagy mérvet öltött a veszettség, ugy talán ennek oka abban rejlik, hogy a közönség még mindig nem támogatja kellő erélyvel azon törekvést, mely e téren a hatóságok és az állatvédő egyesületek által követetik.

Mindezen törvényes intézkedéseken kívül hathatós eszköz a veszettség meggátlására az állatvédő egyesületek által fentartott állatvédőházak intézménye. Ezek fentartásával és mennél nagyobb elterjedtségével elérhető az, hogy a kóbor ebek és macskák száma tetemesen csökken. Ezen állatvédőházak feladata befogadni a tulajdonosok által az utcára vetett állatokat s az egyébként kóbor és gazdátlan állatokat, mert hisz régi igazság, hogy ezek a veszettség fő terjesztői. Budapesten, mint azt az előbbeni számban is jeleztem, bár az állatvédőház még szerény keretekben mozog, máris igen szépen szolgálja azon célt, melyért létesítetett. Már is számos jószívű, nemesen gondolkozó ember adott át további eljárás céljából talált, kóbor állatokat.

Igaz, hogy a veszettség meggátlásának ez a módszere költséges és nagy anyagi áldozattal jár, de mi az az áldozat, ha annak meghozatalában számosan részesednek és egyáltalán szóba jöhet-e áldozathozatal akkor, midőn az emberiség épségéről, biztonságáról van szó. Ilyenkor a meghozott áldozat nem áldozat, hanem egy nagy tőke, mely testi épségben és egy nagy veszélyes betegségtől való megóvás alakjában hozza meg kamatját.

Mint látható, a társadalom rétegéből az állatvédők első sorban hivatottak e törekvésben előljárni.

Szerintem a veszettségnek nagy mérvben gátat lehetne vetni észszerű, céltudatosan folytatott kutya-tenyésztéssel. Ezen feltevés első pillanatra talán különösnek látszik. Tudvalévő dolog, és azt hiszem azok, akik fajkutyát tartanak, igazolni fogják állításom, — hogy a fajkutyát nemes voltánál fogva jobban lehet tanítani. Legyen az az állat bármily fajta, ha faj, ugy magában rejti fájának jellegét, szokásait, tulajdonságait, ezt az idomító fel tudja használni ugy, hogy az idomítandó egyedét ugy tanítja, hogy az mindenképpen hűségesen engedelmeskedik parancsolójának. Már most a jól fegyelmezett állat nem fogja elhagyni gazdáját, nem csavarog napestig messze a háztól, nem tér be unos-untalan idegen portára, nem lesz bizalmas mással, mint gazdájával és mindebből az következik, hogy folyton gazdája őrizete alatt lesz, nem érintke-

zik más állatokkal és így sem nem kap betegséget, sem nem terjeszti. Mindehhez feltétlen szükséges, hogy az, aki állatot tart, azt igazán jól gondolja, rendszeresen és rendszeresen táplálja, hogy így egészen hatalmában tarthassa.

Ezt az eredményt csak fajállattal lehet elérni, mert abban már megvan a veleszületett hajlamosság a tanulékonyagra, míg a fajnéküliekben mindenféle vér van, azokat oktatni vajmi ritkán sikerül, azért sem nem alkalmasak az ember szolgálatára, sem nem nyújtják, mint házikedvencek, azt, amit teszem egy mopszli, vagy egy selyempincsi nyújt.

Vegyük fontolóra azt a kimondhatatlan veszélyt, amit a veszettség okoz és ennek alapján karoljunk fel minden eszközt, mely a veszettség meggátlását célozza.

Kukuljevič József.

A kutyák irtásáról.

(Egy ábrával.)

Az „Állatvédelem“ legutóbbi (1905. szeptemberi 9.) számában a kutyák irtásáról szóló közleménnyel kapcsolatban *Grimm Gusztáv*, az Országos Állatvédő-Egyesület érdemes ügyvivő-alelnöke egy újabb készülékre hívta fel a figyelmemet, mely készülék szerkesztésénél a közleményemben érintett kiirtási módokat egyike már gyakorlati alkalmazást is nyert.

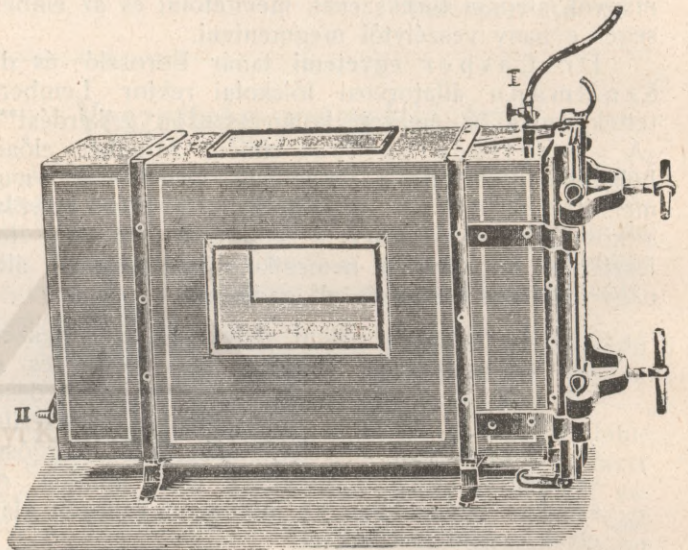
A szénoxyddal való mérgezés tárgyalásánál ugyanis felemlítettem, hogy „olcsóbb eszközzel lehetne talán a világító gázt használni kutyák és macskák kiirtására; hatása ennek hasonló a szénoxydéhoz, fejlesztése pedig a gázvilágítással ellátott városokban nem ütközik nehézségbe, csupán alkalmas inhaláló kamaráról kellene gondoskodni. Nagy hátránya azonban a világító gáznak az, hogy igen illó és tűzveszélyes, úgy hogy ezekkel a tulajdonságokkal a kamara szerkesztésénél számolni kell“.

Mehlhorn Emil dresdeni gépgyára újabban egy *Kolster* rendszerű irtó készüléket hirdet. A készülék segélyével világító gáz alkalmazása utján gyorsan és fájdalom nélkül irthatók ki kisebb kutyák és macskák. A világító gáz itt teljesen, hermetice zárt szekrénybe lesz bevezetve, a honnan ez a gáz az atmosphaerás levegőt kiűzi. Ilyen körülmények között bódító hatása jobban érvényesül és a szakvélemények szerint (*Müller* törzsállatorvos foglalkozott vele) a szekrénybe helyezett állat már öntudatát veszítette, amikor a fuldoklás bekövetkezik.

Ilyen készülék a dresdeni állatvédő egyesület telepén (Tannen Strasse 10.) 1904. decembere óta áll alkalmazásban. Az éjjeli órákban, vagy ha valamely különösebb oknál fogva nappal is a telep állatorvosa nincs jelen, az állatápoló kezeli a készüléket; daczára ennek eddig semmiféle baj vagy szerencsétlenség nem történt vele. A készüléket bemutatták a f. év május havában Dresden-ben rendezett VII. nemzetközi kutya-kiállításon is, hol az arany éremmel tüntették ki.

A *Kolster*-féle kutyairtó (I. az ábrát) erős bádogból készült szekrény, melynek vas-ajtaja gummibetétek és csavarok segélyével tökéletesen zárul. Oldalsó és felső felületén két erős üveg-ablakon át megfigyelhetők a szekrény belsejében történők.

Az eljárás a következő: a kiirtandó állatot behelyezik a szekrénybe, azután az ajtót jól bezárják és a szekrény felső sarkában levő gázcsapot (I. az ábrán I.) megnyitják. A világító gáz ezen át beömlik, a szekrényben volt levegő pedig annak ellenkező oldalán alul levő csapon át (I. az ábrán II.) kibocsáttatik. Ez az alsó csap mindaddig nyitva marad, míg a rajta kiáramló levegőn nem érezhető a világító gáz szaga; akkor ezt a csapot elzárják, a felső csap azonban továbbra is nyitva marad. A kutya a szekrényben 30 másodperc múlva elbódul és további 30 másodperc alatt kimul. Az elbódulás előtt azonban itt is ideges nyugtalanságot észleltek (*Müller*).

Egy-egy állat irtására kb. egy félköbméter világító gáz szükséges, melynek ára Dresden-ben 10 pfennig (ezzel szemben még a kéksav alkalmazása is 50 pfennigbe kerül).

A készülék maga 80 cm. hosszú, 28 cm. széles és 45 cm. magas; ára 45 márka.

Az ismertett készülék legnagyobb előnye kétségtelenül az olcsósága; már az irtás gyorsasága kevésbé ajánlja, mert a legkedvezőbb esetben is 60 másodperc múlva következik be a halál, holott más eljárással ez sokszor felényivel gyorsabban is elérhető (pl. strychninnek a szívbe való fecskendezésével), másrésről azonban itt t. i. a világító gázzal való mérgezésnél az aránylag hosszabb idő alatt eszméletlen állapotban van a kiirtandó állat és így fájdalmat nem érez. További előnye lenne az, hogy kezelése igen egyszerű és ennélfogva adott esetben (pl. éjjel történt elgázolások stb. alkalmával), az állatorvos akadályoztatása esetén laikus is alkalmazhatja; a dresdeni tapasztalatok szerint az állatmenhely személyzete minden kellemetlen következmény

nélkül képes azt kezelni. Hátránya volna, hogy a szekrény kisebb terjedelménél fogva csupán kisebb kutyák és macskák irthatók ki segítségével, szekrény nagyobbítása jóval több gázfogyasztással járna és az eljárást tetemesen megdrágítaná.

Dr. Zimmermann Ágoston.

Nagy Frigyes, mint állatbarát.

Egy ősrégi bölcs mondás azt tartja, hogy: «minden igazán jó ember állatbarát.» Száz és ezer példával bizonyíthatnók e tétel helyességét.

De a háboru, a csatatér borzalmi eltompítja az érzelmeiket. Az önfentartás hatalmas ösztöne elfojtja az irgalom, a részvét érzését. Annál rokonszenvesebb előttünk az, kinek szíve nem vált kővé, nyers, mondhatnók barbár hivatásának ellenére. Háboruban mi egy emberélet? Egy csomó széna értékesebb mint az! És ilyen körülmények között vajjon számít-e egy állat? És mégis láttuk, hogy a sebhelyekkel borított harcos szeme könybe lábadt, midőn haldokló lovának megadta a kegyelemdőfést. Láttuk, hogy a honát védeni készülő nemzetőr megható gondossággal iparkodott hü Phylaxát, mely hivatlanul követte, megóvni a katonaelet viszontagságaitól.

Nagy Frigyes három sziléziai hadjáratában megismerte a háboru nemtőjét legborzasztóbb alakjában és soha, a leghevesebb ütközetben sem vesztette el sem fejét, sem szívét, pedig de sokszor volt Isten az egyetlen szövetségese! Élte békés alkonyát beragyogta a szeretet meleg érzése emberek és állatok irányában egyaránt. Noha az öregedő, betegeskedő király sokszor szeszélyes és kiméletlen volt, mindazok, kikkel érintkezett, valósággal bálványozták, mert környezete legszerényebb tagjának bánata sem kerülte el soha sasszemét, az ő segítő keze mindig résen volt.

Már kora ifjúságában tanujelét adta nemes, szelid lelkületének: utálta azokat a nyers vadászatokat, helyesebben a vadaknak kegyetlen hajszozását, melyekben apja örömét lelte. Frigyes rajongott a költészetért és a természet szépségeinek lelkes csodálója volt, kertjeit mindég számos énekes madár népesítette be.

Szeretete az állatok irányában legfeltünőbbben abban a bánásmódban nyilvánult, melyben kutyái és lovai részesültek. Mindég volt 5—6 csinos agara, melyek mindenhova elkísérték, még a táborba is elvitte őket, dacára a sok kényelmetlenségnek, melyekkel ottlétük járt. Egyiküket különösen kedvelte, az sohasem távozott oldala mellől egy pillanatra, még ágyát is megosztotta vele. Ez a csinos állatka egyszer majdnem végzetes bajba sodorta urát. Frigyes ugyanis Sziléziában szokásához híven kíséret nélkül ment sétálni. Gondtalanul járkált és táborától lassanként sokkal messzebbre került mint akarta. Gondolatokba merülve csendesesen haladt, mialatt hü kutyája vigan ugrándozott lábai előtt. Egyszerre csak felriad és a távolban porfelhőt látott, az ellenséges osztrákok sisakjai pedig csillogtak a napfényben. Itt gyorsan kellett cselekedni. Az egész tájékon

nem volt egyetlen buvóhely sem, csak az iszapos árok felett átvezető hid alatt kereshetett némi védelmet. Frigyes gyorsan elbujt s kutyáját szólította. A király attól félt, hogy Biche ugatni talál, ha a lovascsapat a hidon áthalad. Legnagyobb meglepetésére azonban az állat szorosan hozzásimult, kérdőleg tekintett ura arcára s meg sem mukkant mialatt a lovak patái feje felett csattogtak. Az állat úgy viselkedett, mintha átértené a helyzet veszélyes voltát, vagy csak ösztön ez? A veszély, illetve a lovasok elvonulása után szerencsésen hazaértek.

Máskor a nagy király egyik kedvence eltévedt a tábor elhagyásakor. Az osztrákok elfogták a szükölve ide-oda futkározó állatot. Midőn azonban a nyakláncról leolvasták az állat tulajdonosának nevét, udvariasan visszaküldötték a kedvencét.

Az 1761-ki hadjárat előtt Nagy Frigyes megszálította Szászországot, télen át Leipziginben tanyázott, ahol dacára a jövőben fenyegető komoly küzdelemnek, a muzsákkal foglalkozott. A német tudomány és költészet középpontjának akkor Lipsét tekintették; ott ismerkedett meg a nagy porosz király Gottscheddel és Gellerttel.

Esténként csakugy mint békeidején megtartotta hangversenyét a kir. furulya-művész. A tiszteletreméltó D'Argens márki is Leipzигbe utazott, hogy a muzsák koronás kedvencével csevegjen.

A márki szorongó érzéssel kelt utra, mert attól félt, hogy az uralkodót a reá nehezedő gondok terhe alatt, nyomott kedélyhangulatban fogja találni.

És milyen hangulatban találta a nagy királyt? Midőn a bejelentés után belépett, mintegy megbüvölve állott meg. A hős, akit egész Europa figyelemmel kísért, akiről ellenségei azt hitték, hogy stratégiai tervekben tör a fejét, a szoba közepén, a földön ült s egy tál finoman felszeletelt hust osztogatott szét a körülötte nyüzsgő agarak között. Egy kis pálcával visszatartotta a tulságosan vakmerőket s különös ügyességgel tudta a legjobb falatokat kedvencének juttatni.

A háboru borzalmi közepette ez bizonyára kétszeresen vonzó látvány lehetett. Még aggkorában is rendkívül nagy állatbarát volt Nagy Frigyes, olyannyira, hogy a személyzet nagy bosszuságára kedvenceinek sokféle neveltlenségét tűrte meg. Megengedte például, hogy kutyái azokon a drága selyembutorokon heverészenek, melyeket egyébként csak fejedelmi személyek használhattak. A tágas termekben vadul száguldozhattak, és nem egy letépett bojt, nem egy elhasított szőnyeg vagy függöny maradt a küzdőtéren tanuságaul annak, hogy a kedves kutyuskák nem lusták. Ha a király Sanssouciból Berlinbe költözött vagy viszont, kedvenc kutyái hatfogatu kocsin követték s a lakáj, ki a király kedvenceit kísérte mindég, a kis ülésen szorongott, a kényelmes hátsó üléseket a kutyák foglalták el. Védenceit nem is tegezte, hanem magázta. Ezért aztán nem egyszer alaposan kigunyolták. Egyszer a király előtt egy értekezést olvastak fel, melyben tagadják az állatok lelkének létezését. Frigyes megsimogatta a térdein fekvő kutya fejét s így szólott hozzá: «Hallod kedvesem, azt mondják neked nincs eszed,

nincsen lelked? Én azonban tudom, hogy mégis van lelked!»

A sanssouci-i parkban uruk mellett vannak ezek az agarak eltemetve, hogy még haló poraik is körülötte legyenek. A «sanssouci-i bölcselkedő» hü kisérőinek nevét kőtáblákba vésette maradandó emlékül. A nagy király ezzel is tanujelét adta gyöngéd lelkületének. Nem tekintette ő az állatokat csak lélek- és érzés nélküli élőlénynek, melynek hulláját csak egyszerűen a szemétdörmbe kell lökni.

Kedvenc lovait is állandó szeretettel gondozta. Személyesen ellenőrizte az istállók tisztaságát és nagyon ügyelt arra, hogy lovait a leggondosabban ápolják és azokkal jól bánjanak.

Lovainak kiváló kortársai nevét adta. Volt istállójában Brühl, Kaunitz, Choiseul, Pitt, Keith, egyik lovát Lord Bute-nak hívták, midőn azonban 1762-ben Anglia megszűnt Poroszország szövetségeseinek lenni, a szegény állat szenvedett az angol miniszter szószegéséért: száműzték a potsdami narancs-melegházba, ahol ösvérek társaságában mint igavonó élt a király egykori kedvence. Különösen szerette szürkéjét: Cäsart, ez a fürge, bátor állat volt a király csatalova. Midőn Cäsar megvénült és szolgálatra képtelenné lett, szabadon járt-kelt a potsdami kastély kertjében és a kertész kénytelen volt csendes türelemmel naponta kijavítgatni azt, a mit Cäsar elrontott.

Ha a király Potsdamba érkezett, sohasem mulasztotta el Cäsart meglátogatni. A hü csatamén mindenkor élénk örömmel üdvözölte urát és gyakran követte a gyakorló téri, ahol a katonaság tisztelgését fogadta. Sokszor megesett, hogy a katonaságnak utjában volt a vén, hüdött szürke s mivel elkergetni senkinek sem volt joga: a katonaság szépen kikerülte.

A legnagyobb kitüntetésben azonban egyszürke: Condé részesült. A rendkívül szép, fürge és okos állat mindég a legszebb, legjobb szerszámot kapta; s a király naponta elővezettette, hízelt neki és nyalánkságokkal étette. Condé tudta ezt, s valahányszor meglátta a királyt, oda futott hozzá, és addig hízelt míg valami csemegét kapott. Nemcsak a házig kísérté urát, hanem sokszor Sanssouci termeibe is bement.

Nagy Frigyes utolsó napjáig megmaradt lelkes állatbarátnak. Halálával nemcsak a klasszikus ókor kiváló alakjaihoz hasonló herosz, nemcsak a népet boldogító király tűnt le, hanem elvesztette benne az utókor az embert is, a legnemesebbek, legjobbak egyikét.

Őrizzük meg emlékét kegyelettel! Utánozzuk legkimagaslóbb erényeit. Tanuljuk meg tőle, hogy az állat nemcsak hasznos «tárgy», melynek jogai nincsenek, hanem érző lény, melyet a Teremtő rendelt mellénk, hogy az élet tövises mesgyéjén kísérőnk, segítőtársunk legyen.

Még az állattal szemben is legyen jelszavunk: hűséget a hűségért. Legyen nemes mintaképünk a halhatatlan Hohenzollern fejedelem. Kövessük hiven mindenkoron.

Néhány szó a méhvédelemről.

Kérem az „Országos Állatvédő-Egyesület”-hez c. cikkemben (Állatvédelem II. évf. 5. sz.) bátor voltam a mélyen tisztelt Állatvédő-Egyesület becses figyelmét a méhre felhívni. Fentnevezett cikkben főképp anyagi segílyt kértem, míg az erkölcsi támogatást csak röviden érintettem, mely utóbbi figyelmen kívül maradt.

Felette megtisztelő és bátorító rám nézve a válasz, de sajnálattal kell konstatálnom, hogy célt nem értem. Felvetem ezért az eszmét újból!

Előttem a Néplap XII. évf. 16. száma és jóleső érzéssel olvasom belőle, hogy a földmivelők téli gazdasági kiképzése évről-évre nagyobb és nagyobb arányokat ölt. A múlt télen 320 községben 1200 kiscgazdát tanítottak gyakorlatilag a mezőgazdasági háziiparra s az akkor készített különféle tárgyak 100.000-nél többre becsülhetők, melyeknek nyers anyagát minden munkaszerető ember könnyen és olcsón beszerezheti.

Ha az állam a háziipar fellendítése érdekében ugy is annyit áldoz; kívánatos volna, ha szalmakalapkészítés, kosárfonás stb. mellett átmeneti kasok- és kaptárak készítésére is rendeztetne téli tanfolyamokat, már azért is, mert ezek is gyakorlati szükséggel bírnak. Az esetleges kiviteli módzatok felsorolására nem szorítokozom, csak azt jegyzem meg, hogy vannak méhészeti vándortanítóink, gazdasági tanítóink és méhészmunkásaink. Utóbbiak Gödöllőn az állami méhészeti gazdaságban szereznek államköltségen két évi elméleti és gyakorlati kiképzést, kiknek évről-évre vizsgájuk, amint tudom, ősz elejére esik. Ekkor pedig már méhészmunkásokra nincs szükség s így várniok kell jövő évi tavaszig, mert előbb aligha nyernek alkalmazást.

Szerény véleményem szerint nagyon is helyénvaló volna, ha az állam megtartaná ezen munkásokat, ha csak tavaszig is és rendeztetne velük kaptárkészítési téli tanfolyamokat, mert ez által segítene rajtuk, ezen kívül sok szegény méhészen, a méhvédelem pedig bár humanus szempontból s minden anyagi áldozat nélkül megszületnék.

Hiszem, hogyha a mélyen tisztelt Állatvédő-Egyesület jelen alkalommal magáévá teszi a méhvédelmet, érvényt is fog tudni ennek szerezni. Az „Állatvédelem” cimlapján pedig helyet fognak kérni, kaptárból ki- s beröpködő méhecskék.

Kondrács Ágoston.

*

Az Országos Állatvédő Egyesület feladatának fogja ismerni, hogy a felvetett eszmével foglalkozzék és esetleg lépéseket fog tenni a javaslat érdekében, mely lépésekről e₂ helyen fogunk beszámolni.

Szerk.

Érdekes apróságok.

Az új leipzigzi állatvédő egyesület múlt év novemberében ünnepelte meg negyedszázados fennállását. Ez alkalommal elhatározta, hogy a jubileum emlékére a város különböző pontjain lovak, számarak, kutyák és madarak itatására 6 kutat épített. A város tanácsa elfogadta az alapítványt; az egyesület által kijelölt helyek ellen sem volt kifogása, de a kutak kivitelét művésziessébbé óhajtja.

Állatvédő-társulat Japánban. *Dobutsu Gyakutai* Boshi Kwai a hivatalos címe a Tokyoban, Sugomomachi, Denchu 19 alatt székelő japán állatvédő társulatnak. A társulat igen ügyes havi folyóiratot ad ki *Awaremi* azaz *Kegyelem* címmel. Mi csupán csak egyik oldalát olvashattuk el, t. i. mely angolul van írva. De már ez is elég, hogy kiváló véleménynyel legyünk az egész iránt. Az egyesület alapszabályai nyolc kitűnően szerkesztett pontból állanak, melyek közül a II. és III-at itt közöljük, mint a társulat szervezésének alapjait.

„II. A Társulat célja összhangban van a philantropia és a humanismus elveivel, hogy megakadályozzon az állatokkal szemben elkövetett minden kegyetlenséget.

III. A Társulat célját felolvasások tartásával, röpiratok, emlékiratok kiadásával, tanácsadással, stb. igyekszik elérni.“
(„Our Animal Friends“ Vol. XXXII. Nr. 6.)

Bölcsészeti és állatvédelem. A legelső állatvédő-egyesületet Londonban alapították 1824-ben, de már 1810-ben megjelent *Dan. Snell* giesseni egyetemi tanár „Lehrbuch für den ersten Unterricht in der Philosophie“ című művének 5. kiadása; e mű §-okra van osztva s a 70. §. arról szól, hogy az embernek az állatvilággal szemben is vannak kötelességei, kihasználhatja ugyan erejüket, sőt le is ölheti őket, ha husukra, bőrükre stb. szüksége van, vagy ha neki kárt okoznak, de soha semmi körülmények között sem szabad őket cél nélkül kínozni. Házi állatait pedig sohasem szabad éheztetnie.

Nemzetközi állatvédő kongresszus. *Dr. Ruhl Gyulának* a *verviersi* állatvédőegyesület elnökének áldozatkész fáradozása következtében aug. 29-én megtartották *Verviersben* *Lejeune* belga miniszter elnöklete alatt a nemzetközi állatvédő kongresszust.

A kongresszus a következő határozatokat hozta:

Eltiltotta kutyák befogását nehéz fuvar szállító talyigákba, nemzetközi rendeletet fogalmazott meg az igazvónó kutyák alkalmazása tárgyában; állami rendeletet eszközölt ki a bányákban dolgozó lovak védelmére; nagyobb szállítmányok lerakási idejének meghosszabbítását eszközölte ki, hogy a rövid idő miatt a lovakat tulterhelni kénytelen senki se legyen; kocsisok és fuvarosok részére képesítő bizonyítványok kiadását határozta el; külön felügyelet alá helyezte a téglagyarakat, építkezéseket. kőbányákat s mindazon helyeket, ahol alkalom kínálkozik a lovak kinzására; kérte az elgyengült, munkaképtelen lovak állami kisajátítását és leölését; a lovak biztosításának előmozdítását *Spohr giesseni ezredes* tervezete szerint; szijgyártók részére iskolát alapít, a patkoló kovácsokéhoz hasonló tervezettel, szabályozta és rendeletileg meghatározta az ostorok és zablák formáját; kizárja a vágott farku lovakat az állatkiállításokról; megszünteti a katonai távlovaglást; olyan állatszállító kocsikat szerzett be, melyekben kerekeken nyugvó válaszfalak vannak az állatok elválasztására; indítványozza, hogy a szállítási díjat ne a vagonok, hanem az állatok száma szerint állapítsák meg; végül kis állatok szállításának javítását határozta el.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

Az Országos Állatvédő Egyesület szeptember 30-án, székházában (IX., Ernő-utca 11—13.) jótévdő emlékének ajánlott két márványtáblát lepezett le. Az egyik *Rökk Szilárd*, a nagy emberbarát emlékét örökíti meg és egyszerűsmind köszönetet mond Budapest székesfőváros közönségének, mely a Rökk-féle állatvédelmi alapítvány kamatait az egyesületnek juttatta. Ezen emléktábla szövege a következő:

AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET KEGYELETTEL
KIVÁNJÁ MEGŐRIZNI

RÖKK SZILÁRDNAK

(1799—1888)

A NAGYLELKŰ EMBERBARÁT EMLÉKÉT, AKI AZ ÁLLATVÉDELEM ERKÖLCSENEMESÍTŐ ESZMÉINEK TERJESZTÉSE ÉRDEKÉBEN BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TÖRVÉNYHATÓSÁGÁNÁL 100,000 KORONÁS ALAPÍTVÁNYT TETT.

ENNEK AZ ALAPÍTVÁNYNAK KAMATJAIT

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZÖNSÉGE

1890. OKTÓBER 13-ÁN KELT HATÁROZATÁVAL ÁLLATVÉDELMI CZÉLOKRA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETNEK ENGEDTE ÁT.

A másik tábla a nemesszívű grófi párnak, *gróf Andrassy Dénesnek* és megboldogult nejének és az egyesület volt alelnökének, *Etlényi Lajosnak* van szentelve, kiknek dus adományai és hagyatéka folytán az egyesület megvehette székházát s azt ugynevezett állatvédőházzal (állatmenhellyel) köttette össze. Ezen tábla szövege így szól:

AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET SZÉKHÁZÁNAK LÉTESÍTÉSÉHEZ JELENTÉKENYEBB ÖSSZEGERKEL HOZZÁJÁRULT NAGYLELKŰ ADOMÁNYOZÓK:

CSIKSZENTKIRÁLYI ÉS KRASZNAHORKAI **ANDRÁSSY FRANCISKA** GRÓFNÉ,
MINT EGYESÜLETÜNKNEK (1899—1902) FENKÖLT LELKÜLETŰ,
ÁLDOZATKÉSZ PÁRTFOGÓJA, ÉS FÉRJE
GRÓF ANDRÁSSY DÉNES.

NÉMETMILITICSI **ETLÉNYI LAJOS,**

AZ EGYESÜLETNEK NÉHAI ÉRDEMDUS ALELNÖKE (1901).

Egyesületünk elnöke *Máday Izidor* ny. min. tanácsos, a következő beszéddel méltatta a nagylelkű emberbarátok emlékét, kik az állatvédelmi eszmék terjesztése által az erkölcsök nemesítésén fáradoztak:

Az Országos Állatvédő Egyesület évek során végre abba a helyzetbe jutott, hogy saját székháza és telke van, és itt nemcsak hogy hivatalos irodáját és alkalmazottjait elhelyezhette, hanem az egyesület tagjainak egy régi óhaját megvalósíthatta, és az ugynevezett állatházat vagy menedékházat is felállíthatta és azt remélhetőleg fenn is tarthatja.

Az egyesület ezt az örvendetes eredményt néhány — nemesszívű — jóakarójának köszönheti. És pedig első ban Rökk Szilárdnak, a nagyszívű emberbarátnak, ki állatvédelmi czélokra 100,000 korona alapítványt tett, melynek kamatait a székesfőváros közönsége a mi egye-

sületünknek állandóan átengedte. Köszönjük továbbá gróf Andrassy Dénesnek és nemesszivű nejének, kik közel harmincezer koronával gyarapították az egyelet vagyonát, végre néhai lelkes alelnökünknek, Etlényi Lajosnak, ki két, mintegy 80,000 korona értékű ingatlant hagyományozott egyeletünknek.

Az Országos Állatvédő Egyesület csak kegyeletjel hálájának vélt kifejezést adni, midőn a nevezettek emlékéket megtisztelendő, az egyesület székházában a ma bemutatott két emléktáblát alkalmaztatta.

Az a tény, hogy az egyesületnek és az állatvédelemnek jóakarói egyben az emberiség közismert jóltevői voltak, ismét fényes bizonyágot tesz amellett, hogy az igazi emberbarátok nemes szívük tapintatával felismerik azt a nagy igazságot, hogy az állatvédelem szív- és erkölcsnemesítő eszme, melynek hívei nemcsak állatbarátok, de a szó legteljesebb értelmében emberbarátok is.

Legyen ezen emberbarátoknak emléke örök kegyeletünk tárgya és nemes példájuk buzdítson bennünket kitarító és áldásos munkára!

A leleplezési ünnepélyt választmányi ülés követte, melyen az új rendőrfőparancsnok *Lickl Géza* urnak szívélyes válaszát, kit az elnökség kinevezése alkalmából üdvözölt volt, hozták a nagyszámban megjelent választmányi tagok tudomására, kik azt nagy örömmel vették tudomásul. A rendőrség új főnöke nemcsak mint rendőrfőparancsnok, hanem mint egyesületünk tagja is mindig támogatni óhajtja humánus törekvéseinket, s mi ezért e helyen is hálás köszönetet mondunk neki.

Ezután az egyesületi titkár bemutatta az egyesület kiadásában megjelent 1905/6 évi gyermeknaplót, melynek ára 10 fillérben állapított meg, mely összegből, hogy a magyar tanítóságot a könyvecske az elemi iskolákban való árusításának megnyerjük, 2 fillért juttatunk az Eötvös-alapnak.

A naptárba többek között Bársony István, Király Gízy, B. Büttner Lina, K. Nagy Sándor, Monostori Károly, Fülel Sz. Lajos, Demuth Gyula és Ferke Ágost irtak elbeszéléseket és verseket és Széchy Gyula számos képet rajzolt bele.

F. é. szeptember 30-án az egyesület vagyoni mérlege 65,314 kor. 81 f. vagyont tüntet fel.

A felügyelő f. é. július 11-től szept. 30-ig 67 különböző napon 233 eljárást teljesített.

Nefelejts-utca 14. szám alatt állomásozó mentőkocsink sérült lovak számára július—szeptember hónapokban 19-szer vonult ki.

Uj tagok:

Pokorny János, betűszedő; Dr. König Gyula, ügyvéd; Ambrus Mariska; özv. Pagáni Frigyesné; Spitzer Jakab, kereskedő.

Taglétszám jelenleg 1732.

Az állatvédőház forgalma.

Az Állatvédőház forgalma f. é. augusztus 15-től szeptember 30-ig a következő:

Kóbor kutya behozatott 20. eltávolított 7. gazdája által kiváltatott 4. Áthozat mult hóról 6 kutya. Gazdája által behozatott 7 kutya, 1 macska (kóbor), 1 lud, 1 nyul. Eltávolított 3 kutya; maradt 19 kutya, 1 macska.

Gyógykezelésre szorult 2 kutya; meggyógyult 2.

Behozatott fürdésre 4, nyírásra 2.

Eltartási napok száma 85.

Az Állatvédőházat igénybe vette 18 tag, 16 nem tag.

A soproni egyesület szeptember havi választmányi ülésének tárgyai és határozatai.

A soproni Állatvédő Egyesület 1905. szeptember 12-én tartott választmányi ülésén az I. titkár előadja, hogy:

1. Az utolsó ülés óta *Kismartonba, Krompachba* és *Kis-Szebenbe* összesen 42 darab madárodut küldöttek.

2. Az *Erzsébetliget* parköre jelentette, hogy a mókások ott nagymértékben pusztítják a madarakat és főleg a költést, mire a megfelelő intézkedések megtétettek.

3. Az országos Állatvédő-Egyesület megküldötte 200 példányban 1904. évi évkönyvét, mely az összes magyar Állatvédő-Egyesületek évi jelentését is tartalmazza. Az évkönyvet oly soproni lakosoknak küldték meg, kik az egyesületnek még nem tagjai.

4. Az „Állatvédelem“ példányait minden hónapban elküldötte a rendes címekre.

5. Az egyesület körül és a madárvédelem terén szerzett kiváló érdemeikért *Blaschek János, Lunyák Leo* és *Wachtl Frigyes* urak elismerő oklevelet nyertek. (Örömmel tudomásul vétetik.)

5. Intézkedett a *Savanyukuton* levő madáretető házikók kijavítása és újrafestése tárgyában.

7. Felkérte a tagsági díjjal még tartozó tagokat annak beküldésére.

8. Az I-ső titkárnak „Állatvédelem—Embervédelem, vagy mit akarnak az állatvédő egyesületek“ című művéből a könyv kiadója Grimm Gusztáv ur 800 példányt küldött, ezekből kapott minden tag, 239 vidéki (sopronmegyei) és minden soproni iskola (kiosztatott összesen 600 darab). A választmány mindkét urnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

9. Uj tag: *Piri Dániel* (Sopron.)

10. Az egyesület előfizetett „A Természet“ c. folyóirat 1905—906. évfolyamára.

11. *Kühnel Márton* gyáros közölte, hogy november hóban talán már megkezdheti a madároduk szállítását, akkorra mintát is küld és ismerteti a fészkelők árát is.

12. A pénztáros jelentése szerint *Groedl Testvérek* (Lakompak) az egyesület czéljára 10 koronát adományoztak. Az egyesület köszönetét átiratban fejezte ki.

13. A m. kir. földművelésügyi ministerium közli, hogy az egyesület *Chernel István* „Magyarország madarai“ c. művét kedvezményes áron (48 koronáért) kaphatja meg.

A választmány elhatározza a mű beszerzését.

14. Fentieken kívül elintéztetett több jelentéktelenebb ügy, összesen 103 levélben.

II. A választmány elhatározta, hogy az egyesület által október hó első felében rendezendő előadási estélyről a dunántúli turista egyesülettel (Sopronban) külön gyűlésen fog tárgyalni.

Ugyancsak külön gyűlésen fogja tárgyalni az egyik érdemes tag tiszteletére más egyesületekkel közösen rendezendő ünnepélyt.

IV. Az I-ső titkár indítványozza, hogy mihelyt *Kühnel M.* gyáros az oduk szállítását megkezdte, az egyesülethez érkező rendelések közvetlenül hozzá küldessenek.

A választmány az indítványt elfogadta.

Krump Miklós, egyesületi titkár.

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○

○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11–13. sz. Telefon 85–12.

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

II. ÉVFOLYAM

1905. NOVEMBER

∴ 11. SZÁM ∴

A madárvédelem történetéről, fontosságáról, a gyakorlati madárvédelem szükségéről.*

Írta: Kukuljevič József,

Egy új évszak, az ősz beállta teszi aktuálissá, hogy a fentebb jelzett tárgyról írjak.

Már több ízben volt alkalmam a „Természet“ című lap hasábjain a természet barátjaihoz, kedvelőihez szólhatnom és az eddig elért eredmény bátorít fel arra, hogy most a második költést megelőzőleg tisztelt olvasóim figyelmét felhívjam a lég vándoraira, a teremtés, a természet szárnyas lényekre.

Hogy miért vegyük oltalmunkba ezeket a lényeket, azt már más alkalommal, a fentebb jelzett helyen ismertettem, ugyancsak szólottam arról is, mily módon részesíthetjük őket a kellő védelemben. Ezuttal azt a kérdést figyelmen kívül hagyva, csak a jelen közlemény

* Megjelent a „Természet“ ez évi I. és II. számában.

befejező részében fogok egynéhány, a gyakorlatból vett példát felsorolni, annak igazolására, hogy az általam azon helyen annyszor hangoztatott gyakorlati madárvédelem szükségét ismét megerősítem.

Ez adatok felsorolását megelőzőleg röviden szándékozom ismertetni a madárvédelem történetét, keletkezésének okát.

A madárvilág iránti szeretet fontossága és az, hogy ennek szükségét már évszázadokkal Krisztus születése előtt ismerték és gyakorolták az alábbiakból fog világosan kitünni.

Csak egy idézet kapcsán tudom erre vonatkozólag fejtegetéseimet megkezdeni.

Karl Berger (Berlin. *Zur Geschichte des ethischen Vogelschutzes**) című értekezésében a madárvédelem történetét egy mese kapcsán fejtegeti.

* Ornithologische Monatschrift Dresden, 1905. XXX. évfolyam 7. füzet.